Telif ve Patent Süreci

Çalışma Kâğıdı · 30 Soru · Kolaydan Zora

Ad Soyad _____ Sınıf / No _____ Tarih _____

KONU ÖZETİ

- İnsanların zihinsel emeğiyle ortaya koyduğu eser ve buluşlar üzerindeki haklara **fikrî mülkiyet hakları** denir. Bu haklar emeği korur, yeni eser ve buluşların ortaya çıkmasını teşvik eder.
- **Telif hakkı:** Bir fikir ya da sanat eserini özgün biçimde oluşturan kişinin bu eserden doğan haklarıdır. **Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu** ile düzenlenir. Korunan eserler: ilim ve edebiyat, musiki (müzik), güzel sanat ve sinema eserleri.
- Telif koruması eserin oluşturulduğu anda kendiliğinden başlar; kayıt (tescil) çoğu eser için isteğe bağlıdır. Koruma, eser sahibi yaşadıkça ve **ölümünden sonra 70 yıl** sürer. Telif hakkı **©** işaretiyle gösterilir.
- Kitap, müzik, sinema eserleri ve bilgisayar oyunlarına Kültür ve Turizm Bakanlığınca **bandrol** verilir. Bandrolsüz, izinsiz çoğaltılan ürünlere **korsan** denir; korsan ürün almak emeğe saygısızlıktır.
- **Patent hakkı:** Buluşun izinsiz üretilmesini, satılmasını, kullanılmasını ya da ithal edilmesini engellemek için buluş sahibine tanınan haktır. **Sınai Mülkiyet Kanunu** ile düzenlenir. Patent için buluşun **yeni** olması, **buluş basamağı** içermesi ve **sanayiye uygulanabilir** olması gerekir.
- Türkiye'de patent veren yetkili kurum **Türk Patent ve Marka Kurumudur** (TÜRKPATENT); başvuru çevrim içi yapılabilir. Patent koruması **başvuru tarihinden itibaren 20 yıldır**. Başvuruya kadar buluş gizli tutulmalı, başvuru geciktirilmemelidir.

KOLAY Isınma Soruları (1–10)

1 Aşağıdakilerden hangisi **telif hakkıyla** korunan bir eserdir?

A) Yeni icat edilmiş bir motor
B) Bir ülkenin başkenti
C) Bir dağın adı
D) Bir bestecinin yaptığı şarkı

2 Boşlukları doldurunuz.

a) Buluş sahibine tanınan ve buluşun izinsiz üretilmesini engelleyen hakka ..... hakkı denir.
b) Telif hakkı eserlerde ..... işaretiyle gösterilir.

3 Kavramları ilgili kanunlarla eşleştiriniz.

1) Telif hakkı 2) Patent hakkı
a) Sınai Mülkiyet Kanunu b) Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu

4 İfadelerin doğru (D) ya da yanlış (Y) olduğunu belirtiniz.
(…) Patent koruması başvuru tarihinden itibaren 20 yıldır.
(…) Bandrolsüz kitap almak telif haklarına saygıdır.
(…) Telif koruması eser sahibinin ölümüyle hemen sona erer.
(…) Türkiye'de patent veren kurum Türk Patent ve Marka Kurumudur.

5 Aşağıdakilerden hangisi **patent** konusu olabilir?

A) Bir roman
B) Daha az su harcayan yeni bir çamaşır makinesi mekanizması
C) Bir tablo (resim)
D) Bir film

6 Telif hakkıyla korunan eser türlerinden **üç** tanesini yazınız.

7 İzinsiz çoğaltılan, bandrolsüz kitap, film ya da müzik ürünlerine ne ad verilir?

A) Patentli ürün B) Orijinal ürün C) Korsan ürün D) Yerli ürün

8 Kavram haritasında boş kutuya ne yazılmalıdır?

9 Patent başvurusu yapılana kadar buluşun gizli tutulması neden önemlidir?

A) Başkalarının aynı fikirle önce başvuru yapmasını önlemek için
B) Buluşun daha pahalı satılması için
C) Buluşun unutulması için
D) Kanunlara göre buluşun hiç anlatılmaması gerektiği için

10 Telif ve patent haklarına saygı göstermek için yapabileceğiniz **iki** davranış yazınız.

ORTA Pekiştirme Soruları (11–20)

11 Tablodaki ürünlerin telif hakkıyla mı, patentle mi korunduğunu yazınız.

Ürün	Koruma
Bir çocuk şarkısı	.....
Güneş enerjisiyle çalışan yeni bir su pompası	.....
Bir tarih romanı	.....
Yeni bir ilaç üretim yöntemi	.....

12 Temsilî bir yazar **1990** yılında vefat etmiştir. Yazarın kitaplarının telif koruması hangi yıla kadar sürer?

13 Temsilî bir mucit **2015** yılında patent başvurusu yapmış ve patent almıştır. Patent koruması hangi yılda sona erer?

14 Şemada patent sürecinin temel adımları verilmiştir. Soru işaretli adıma ne yazılmalıdır?

15 Kartlardaki durumlardan hangisinde bir **hak ihlali** vardır?

1	2	3
Deniz, kendi yazdığı şiiri okul dergisinde adıyla yayımladı.	Bir firma, patentli bir oyuncak tasarımını izinsiz üretip satışa çıkardı.	Selin, kütüphaneden ödünç aldığı kitabı okuyup iade etti.

A) Yalnız 1 B) Yalnız 2 C) 1 ve 3 D) 2 ve 3

16 Korsan ürün almanın eser sahiplerine ve ülke ekonomisine **birer** zararını yazınız.

17 Aşağıdakilerden hangisi telif hakkı sahibinin haklarından biri **değildir**?

A) Eserinin ne zaman yayımlanacağına karar vermek
B) Eserinin izinsiz değiştirilmesini engellemek
C) Başkalarının eserlerini izinsiz kopyalamak
D) Eserinin nasıl dağıtılacağına karar vermek

18 Telif hakkında eser sahibi eserinin kendisine ait olduğunu belgelemek isterse hangi yollara başvurabilir? **İki** yol yazınız.

19 Telif ve patent haklarının kanunlarla korunmasının ülke ekonomisine **iki** katkısını yazınız.

20 Aşağıdaki eşleştirmelerden hangisi **yanlıştır**?

A) Telif koruması – yalnızca eser tescil edilirse başlar
B) Patent süresi – başvurudan itibaren 20 yıl
C) © – telif hakkı
D) Bandrol – kitap, müzik, film

ZOR Düşünme Soruları (21–30)

21 Metni okuyunuz.
Temsilî bir öğrenci olan Kaan, yağmur suyunu toplayıp bahçeyi otomatik sulayan bir düzenek tasarlamıştır. Kaan, buluşunu fuarda herkese ayrıntılarıyla anlatmış ama patent başvurusu yapmamıştır. Bir süre sonra bir firmanın benzer bir ürün için patent aldığını öğrenmiştir.
Kaan'ın yaşadığı sorunun temel nedeni nedir?

A) Buluşunun sanayiye uygulanamaması
B) Fuara katılmayı reddetmesi
C) Buluşunun telif hakkıyla korunması
D) Buluşunu gizli tutmayıp zamanında patent başvurusu yapmaması

22 Zaman şeridinde temsilî bir buluşun patent süreci verilmiştir. Soru işaretli yere hangi yıl yazılmalıdır?

23 Bir öğrenci, genel ağda bulduğu bir fotoğrafçının fotoğrafını izinsiz ve adını belirtmeden kendi yarışma afişinde kullanmıştır. Bu durumu telif hakkı açısından değerlendiriniz. Öğrenci nasıl davranmalıydı?

24 Kartlardaki öğrenci görüşlerinden hangileri **doğrudur**?

Aras	Melis	Oğuz
Patent için buluşun daha önce hiç bilinmeyen, yeni bir buluş olması gerekir.	Telif hakkı yalnızca yaşayan sanatçılar için vardır.	Yazdığım hikâye, yazdığım anda telif hakkıyla korunur.

A) Aras ve Melis B) Aras ve Oğuz C) Melis ve Oğuz D) Yalnız Melis

25 Temsilî bir besteci 1960'ta doğmuş ve 2020'de vefat etmiştir. Bestecinin 1985'te yaptığı şarkının telif koruması hangi yıl sona erer? Şarkı kaç yıl boyunca koruma altında kalmış olur?

26 Tablodaki bilgilerin telif hakkına mı, patent hakkına mı, yoksa ikisine de mi ait olduğunu belirtiniz.

Bilgi	Hak
Hak sahibinin emeğini korur.	.....
Koruma süresi başvurudan itibaren 20 yıldır.	.....
Kültür ve Turizm Bakanlığınca bandrol verilir.	.....
Buluş basamağı içermesi gerekir.	.....

27 Sınıfınızda bir buluş fikri geliştirdiniz. Bu fikrin patent sürecini planlarken dikkat edeceğiniz **üç** noktayı yazınız.

28 "Telif ve patent hakları olmasaydı sanatçılar ve mucitler yeni eserler üretmekte isteksiz olurdu." Bu görüşe katılıyor musunuz? Gerekçenizle açıklayınız.

29 Aşağıdaki durumlardan hangisinde telif hakkına **uygun** davranılmıştır?

A) Bir filmin izinsiz kopyalarını satmak
B) Bir kitabın tamamını fotokopiyle çoğaltıp dağıtmak
C) Bir şarkıyı, sahibinden izin alarak okul gösterisinde kullanmak
D) Başkasının ödevini kendi adıyla teslim etmek

30 Okul dergisi, okuyucularına "korsan ürün kullanmayalım" çağrısı yapmak için kısa bir yazı hazırlayacaktır. Bu yazıda yer alabilecek **üç** mesaj yazınız.

Takıldığın soruyu işaretle, konu özetine tekrar göz at. Başarılar!
Diğer konuların çalışma kâğıtları ve deneme sınavları: **maarifpdf.com.tr**